

Boerenbetweterigheid uit het verleden

*

*'t Moet eene wyze hand zyn , die zotten wel zal
scheeren.*

Zekerlyk daar is verstand vereischt, om grillige narren den baard wel te poetzen, en de knevels naar hunnen zin te zetten. Een ander spreekwoord zegt: Steekt geen zot uw vinger in den mond. Met zotten is 't quaad boerten, want zy verstaan dikwyls geen jok. Laat dan de gekken malkanderen scheeren. Veldscheerders scheeren alle te even vil. Andere scheeren alle over eene kam. En men scheert malkanderen wel zonder barbier. Zo geschied van droogscheerders, aan die in hunnen winkel komen. Daar zyn dan drooge bakkingen goed koop.

Uit 'De nederduitsche spreekwoorden' door Carolus Tuinman – 1720

*

Doos Gazette, een slim schrift des tijds met meer dan 560 lezers

Beste abonnee

Naar aanleiding van de voorstelling van 'De Jaarboeken van Poperinghe' kreeg ik het volgende bericht van Filip Hooghe.

Beste Guido,

Ik wil u danken voor het verwijzen naar mijn artikel m.b.t. de molens in 1315. Met veel interesse heb ik uw nieuwsbrief gelezen over de molens en ik ben blij dat u dit verder heeft onderzocht.

De situatie in 1315 is slechts een momentopname in een periode waarin ik mij specialiseer, doch het kan geen kwaad om dit in een ruimer perspectief te plaatsen, zoals u dan ook doet. Ik heb met veel plezier ook uw Jaarboeken van Poperinghe op de website reeds doorsnuisterd. Ik was verheugd om te zien hoe u veel materiaal uit mijn thesis heeft aangehaald met correcte verwijzing. Dank hiervoor. Zeer boeiend en vooral zeer goed dat u dit via het internet kan bekend maken aan het grote publiek.

Nog veel succes gewenst in al uw opzoekingswerk!

Met vriendelijke groeten,

Filip Hooghe

Ik heb Filip meteen geantwoord dat het mij deugd doet dat hij mijn werk kan appreciëren omdat ik ook zijn werk kan waarderen.

Op 10 mei 2014 spelen de Westlandlopers – wegens overdonderend succes - nogmaals hun programma ‘De Trancheekeuns’ in het Talbot House te Poperinge en dit om 14.00 uur. Wie met Poperinge heure komt, zal te laat zijn....

the Friends of Talbot House proudly present
BRUNCH @ TUBBY'S
À 8,- EURO PER KIND EN 15,- EURO PER VOLWASSENE
WORDT GESERVEERD VANAF 09U00 TOT 12U30
BIJ MOOI WEER IN DE TUIN
OPGEVROLIJKT DOOR EN MET MUZIEK VAN

DE WESTLANDLOPERS
fantastisch optreden "de Tranchée-Keuns"
IN DE NAMIDDAG OM 13U30 & OM 15U00
& EXTRA OP 10 MEI OM 14U00

erfgoeddag 27 april 2014

VOOR DE BRUNCH GRAAG INSCHRIJVEN VOOR 22 APRIL
TELEFONISCH OF PER MAIL BIJ TALBOT HOUSE
TOEGANG TOT HET MUSEUM IS GRATIS OP ERFGOEDDAG

voor meer informatie over de Westlandlopers:
Ingeborg Sohier | Ingeborg.sohier@telenet.be | 0471/82.52.55
Guido Vandermarliere | guido.vandermarliere@telenet.be | 0472/56.54.11

TALBOT HOUSE
1915 - ?
EVERY MAN'S CLUB
POPERINGE - BEELDEN

Gasthuisstraat 433 | B-8970 Poperinge
tel +32 57 333 228 & +44 2035 149 626
www.talbothouse.be

Het museum is elke dag open
van 10.00u tot 17.30u
& gesloten op maandag.

Op 31 mei 2018 brengen de Westlandlopers op de Open Kerkendag in de Sint Janskerk ‘De processie van 1779’ – 300 jaar mirakel van O.L. Vrouw van Sint Jan. – Zie verder

Open kerken dag: De Mariale processie in 1779

Aandacht! Aandacht!

Op zaterdag 31 mei en op zondag 1 juni 2014 vieren we in de Sint Jans Kerk 300 honderd jaar Mirakel van Onze Lieve Vrouw van Sint Jan.

De viering van het jaar 1779 werd een grote viering!

Speciaal hiervoor werd de traditionele processie volledig in een nieuw kled gestoken, alle groepen , zowel de schutters als de rederijkers zorgden voor een nieuw kostuum en er werden verschillende nieuwe triomfwagens opgetimmerde.

Ook de straat versiering werd aangepast.

Kosten nog moeite werden gespaard. Zowel het programmaboekje als de ontwerptekeningen van de praalwagens bleven bewaard.

Op de Open Kerkdagen krijg je niet alleen een reconstructie van deze processie maar je krijgt ook het echte verhaal te horen hoe het mirakelbeeld door een Poperingse visser gevonden werd en hoe het in de Sint Janskerk terecht kwam.

De kerkbaljuw – of beter gezegd de Suisse- zal hoogstpersoonlijk deze verhalen vertellen. Daarnaast kan je op deze dagen naar **de ‘zondagsschool’**.

Van de Poperingse priester-dichter Ferdinand Loys wordt in het Stadsarchief van Poperinge een prachtig ‘educatief’ gedichtenboek bewaard, waarin hij vele opvoedkundige rijmen neerschreef.

De schooljuffrouw Ingeborg zal hieruit enkele parels halen en voordragen zoals het een zondagsschoolzuster betaamt.

Twee **novicen diakens** zullen het muzikale gedeelte voor hun rekening nemen.

Zij zullen niet alleen uit hun onuitputtelijke gregoriaanse kerkboek zingen, maar ook in de zondagsschool enkele liederen brengen en misschien wel een oud kerstliedje aanleren.

Hiervoor gebruiken zij het handboek van de zondagsschool van Steenvoorde dat bij Moerman in Ieper in 1781 gedrukt werd.

Het Stadsarchief van Poperinge zal een kleine tentoonstelling met de authentieke documenten verzorgen.

Speciaal voor deze dagen, is de heer **Johan Adriaen** bereid gevonden om het door hem bewaarde oude zerk van het uit de dood tot leven geworden kindje Jacobus, terug naar de Sint Janskerk te halen en ten toon te stellen.

Dit geheel wordt verzorgd door de verteltheatergroep **‘De Westlandlopers’** die in het verleden reeds meerdere keren met succes de Open kerkendagen animeerden met historische vertellingen en dit in samenwerking en in opdracht met en van de Cultuurdienst en het Stadsarchief van Poperinge en natuurlijk met de leden van de kerkfabriek van Sint Jan en het dekenaat.

U zal verrast zijn!

De voorstellingen gaan door in de Sint Janskerk te Poperinge
op zaterdag 31 mei 2014 om 14 uur
en op zondag 1 juni 2014 om 14 uur en om 15.30 uur.

Zeg het voort! Zeg het voort!

(De voorstellingen starten op tijd – Gelieve hiermede rekening te houden – Indien je met Poperingse heure komt – zal je te laat zijn.)

Naar aanleiding van de voorstelling van 'De jaarboeken van Poperinghe' schreef Henri Vandenberghe deze 'laudatio'

Beste Eminenties (Meneer de schepen, meneer de stadsarchivaris), het kruim van de cultuurvertolkers, kamerstrategen van het aloude heir der scriptores, abdijschrijvers en plebs uit de rangen van de amateursgilde van het plaatselijk archief, beste toehoorders.

POPERINGE
De 'Jaarboeken van Poperinghe' in de bib

In de Poperingse bib loopt momenteel een tentoonstelling met als onderwerp de 'Jaarboeken van Poperinghe'. Het gaat om een uniek werkstuk van Guido Vandermarliere. Hij heeft de transcriptie van oude documenten en artikels over de geschiedenis van Poperinghe gebundeld, vanaf de 'legendarische tijden'...

We lezen 12 april 4102 een kleinkind van Sammy Sams snuistert in de oude files die sinds de dood van opa in de virtuele lade van het nu al wat gedemodeerde virtueel digitaal familiearchief opgeborgen liggen.

Ja Opa wist uren te vertellen over de stamboom zowat een twee duizend jaar geleden woonde Martin – ze spraken het zo wellicht toen niet uit – in een zone die noch dorp, noch stad, noch gehucht heette aan de grens van het oude Frankenland en het voor-Deweever-landje BELGICA-Europas capital.

Martin was als autodidact lid van een embrionale hogeschool en stuwde en sleurde het convent van archieffanaten in een heroïsche kruistocht ter verovering van het Sion dat zeker Maria Magdalena's imperium evenaart. De toren van Magdala, van Berenger Saunière, had minder boeken in huis dan het archief van dé stad. Het stadsarchief, de tempel van de villa pupurn was toen volop in opgang na een ware woestijntijd. De stadsnaam villa pupurn was toen nog in historische kringen niet gecontesteerd in De Gazette durfde al iemand van de stad van Poppe reppen. Maar tot op het moment dat ze voor het archief het LABEL lokaal wilden in handen kregen werd nog in alle schollen over de de villa van Pupurn geschreven..

Sammy Sams had met zijn vriend Sigurdy – een afstammeling van DE SOHIER clan een Vriendengroep gesticht. Door de vele volksverhuizingen, die in een metamega paradigmatische vorm de maatschappij hadden gemixt was de familie SOHIER gegermaniseerd Sohier – een voornaam zeggen de kenner – de Vlaamse voornaam: Segher – en afgeleid DE SEGHER. Via de speurzin die hen al eeuwen eigen was was Sigurdy's familie opgeklommen tot Segherdiengodgaf – deodatus.

Sigurdy had hem ook al verteld over het werk van de jaarboeken. Sammy was bedeed met die loffelrijke eigenschap der vorsers eigen en vond nu – AllahGot – een verkneukelde pakje

pampier. De digitale maboul – zondvloed – de sint der vloedden had veel papier van rond het millennium dat niet door cover of zuurvrij issues was omwikkeld laten verdwijnen. Het genummerd materiaal was het enige wat als voer voor historici was overgebleven....

Nu vindt hij daar toch zelfs enkele nuttige illustraties – tekeningen met wat de grote Doo – een Dodoensachtige – auteur in zijn eerste werk had gebruikt. Sigurdy had het goed bekeken. Het was niet zomaar uit te maken met alle plantenboeken uit de vorige eeuwen of het over druivenbladeren en/of humulus lupulus ging.

Als hij er nu naar keek dan moest hij opletten want hij moest al een tijdje dat vervloekte medicament nemen waar van die stof hopeïne in zat. Een fyto-oestrogeen dat op de hormonen inwerkt maar ook de grijze hersenstof blijkt te activeren als het in combinatie met veredelde lyserggeenzuur diethylamide wordt ingenomen. Hij werd een beetje duizelig alleen door naar die hoppe-druivelaar en de prehistorie te kijken. Dan maar liever een joele-avond met het brouwsel dat heel goed geleet op hoppebier van de jaren 2000.

Bij deze momentopname zitten we meteen geduikeld in de ingrediënten van de brouwerskeuken van de geschiedkundigheid waar we in komende uren mee worden geconfronteerd. Sint Aernout sta ons bij!

Geachte toehoorders nu denk je wellicht hoe zijn Sammy en Sigurdy zo bekend met de usantien van hun voorouders?

We hebben het oude moederbordenmuseum in de cloud-drive-dropbox-geconsulteerd en hebben gezien hoe met creatief-ambachtelijk touch men in het tweede millenium ARCH-poperinge startte. Het werkte heel effectief als een arc – a bow, een boog, die weliswaar niet altijd gespannen kan zijn, maar als ze spant dan zijn de intellectuele geneugten van de bovenste hemel.

Aan de periferie van het fenomeen was het SAPpig element een lont. Het vuur van de thirtdagfervents – 3e dinsdagwerkers - was het vuur van de olympos. Sammy dacht spontaan aan de verhalen van al die goden en allsaints – halloween – als hij surfte door de digitale sheets. Hij zag de VPA-helden één voor één, .. Doodoo was daar niet bij maar had er blijkbaar goeie banden mee. Ze leenden hem hun platform – grazioso - .. Hij dacht spontaan dodoo het troetelwoordje van toen hij slapen moest. Maar dat was nu eens helemaal verkeerd. Shit! Doodoo was een selfmade product aan de historische skyline met grenzeloos meer dan gewone werkkraft. Met excuus zo iemand met een ge-upgraded motor.

Hij zou er vanavond weer van dromen. De dromen die over hem afkwamen als hij op dit portaal afstemde converteerden op zijn ipadtabletgsm naar zijn grijze hersenen. Het duurde nanoseconden om de enkele Gigabyte aan geschiedenis – 9 4-sterren files -op zijn avirtuele geheugen-notebook te groeven. Sigurdi kon via een veredelde dropbox-book mee genieten. Meteen had hij weer stof om over te brainsurfen met Sammy. Had de villa van Poppe - De stad van La poupé - eertijds een vesting? Was het humulus natje vain-aigre, vinaigre, azijn? Had de abt van Sint Bertijn een of meer molens? Had hij alleen mollen? Tja! Die paleografische lezingen dat maakte alles zo moeilijk. Twee “ll” of één l? Leefde hij maar in het tijdvak van de intussen koninklijke paleografische kring van wat eertijds VPA – de amicale plaatselijke actieven noemde.

Omdat de dag van vandaag jullie aandacht gaande houdt wil ik niet nalaten te lezen wat er op de digitale drager van 4102 staat.

Anno 2014 startte Doodoo met het tweede monster-deel van zijn levenswerk: de jaarboeken (jaa per jaa) van Poperinge. Van de VPA kreeg hij de mogelijkheid zijn uitnemend werk aan het prille moderne medium toe te vertrouwen. Als volkomen autodidact vulde hij een grote leemte nl. de geschiedenis van de quasi ontoegankelijke nevelen.

Met verbijstering lazen Sams en Sigurd de analen. Vandermarliere – een naam om er je tanden op te breken Marliere, moeras vertaalde de TRANSLAT. Sigurd wist dat je de splitsing moest zetten na de medeklinker. De moer – as waarrond men draait.. Zo is het

gegaan de wenteling, het gervel is in de geschiedenis van Popperstede gekomen met Do's gazette.

En op die dag nam Dodoo, die wentelende figuur, de bestaande VPA- boot om op zending, op missie te trekken. Hij nam de boot vanuit de bijenkorf van de VPA die al een kwarteeuw bezig was met publicaties rond de tempel waar de schatten der historie waren opgeborgen. In de directory van de plaatselijke amicale actieven gebruikte hij de croonestucken. Al altijd hadden ze het afgevraagd waarom men de naam TOPstukken niet had gegeven. Op die zelfde sector in subsubdirectory vinden ze de lessen paleo, de utilities om afkortingen te lezen, woordenlijsten in drie talen...

Gecharmeerd door de ijver van hun voorvaderen om de zoekers bij te staan zoals hun statuten dat notuleerden. Verheugd door wat er al opgebouwd was aan toponimie. High door de juridische en lingistische know how prijsden ze de vaderen.

Het leek op de sjatatabrahmana en de eoepaishad van de Hindi.

Bewonderend keken ze op naar figuren die met hun talenten, met handen en met voeten ter ondersteuning van de zoekers, die de tempel der historie dienden: thetirththusdayfervents.

En 12 mei lazen ze over Dodoo – de niet slapende – ster. Een selfmade man zoals we hem al noemden. Hij die geen lessen oud schrift volgende, weliswaar altijd – grazioso - bijgestaan door die ander illustere onbekende, ze noemen hem de kleermaker Jack. Hij die Latijn, Frans en Flemisch doornam

Tot slot, opdat niemand van U van nacht de mare zou hebben of met het paard van Odin of de walkuren door de koude nacht zou dwalen stop ik – nu we toch in een erudiet korps opereren - met de nog altijd gebruikte Latijnse zin

Quousque patiemi o fortissimi viri. Hoelang hebben we op dit – voor de ene het eind van mijn woordenkramerij – voor de andere dit illustere moment – this day is history – hebben gewacht.

Gratias.

31 mei 2014 - Open kerkendag

De 300jarige viering van het mirakel – 1779

Op 31 mei 2014 is iedereen uitgenodigd in de Sint Janskerk voor de viering van 300 jaar Mirakel van Onze Lieve Vrouw van Sint Jan.

U leest juist '300' jaar. Het mirakel geschiedde in het jaar 1479 en in 1779 vierde men de 300ste verjaardag.

We gaan dit nu over doen met een voorstelling van de Westlandlopers op Open Kerkendag in de Sint Janskerk. Je krijgt een prachtig stuk gregoriaans te horen, je krijgt het verhaal te horen hoe het Onze Lieve Vrouw door een Poperingse visser in de Vleterbeek gevonden werd. Je krijgt de processie van 300 jaar geleden te zien en je kan naar de zondagsschool in de 18de eeuw waar de juffrouw jou een gedichtje of twee aanleert – en de legende van Sint Obrecht - en de kapelaan jou een paar liedjes zal leren.

We gaan terug in de tijd! In voorbereiding daarop reeds het volgende:

De viering van de 300ste verjaardag van het mirakel van O.L. Vrouw van Sint Jan werd al van vroeg voorbereid.

Op de 26ste september 1777 besloot de 'gemeenteraad' bestaande uit 'de heeren bailliu, burghmeesters, schepenen raeden ende notable deser stede ende jurisdictie' dat men de 'Ordinaire jaereliksche processie van devotie, de selve extraordinairelick soude solemniseren ende verciereren soo met praelwaegens als andere decoratien'.

Men motiveerde verder 'dat het den roup ende den wandel van geheel het gemeynte schijnt te wesen dat men desen jubilé op het praghtighste soude solemniseren, waer toe iedereen in sijn particulier van intentie is daertoe te contribuieren door het opreghen van poorten triomphael ende het verciereren van hunnen huysen ende straeten daer de solemneele processie sal passeren.

Dat bovendien de neyringhdoende inwoonders ende oock de landtslieden deser jurisdictie hunne mildaedighe jonste van nu af sijn doende om dese solemniteyt te vermeerderen.

En gezien deze redenen besloot men een subsidie toe te kennen 'tot de somme van hondert vijftigh ponden grooten vlamsch'.

Ook de verschillende gilden begonnen aan hun voorbereiding en zo werden tevens de uniformen aan gepast. Op de 9de november 1777 was dit het geval voor de Gilde van het Heilig Kruis, of de Lichgeladen (SAP 510E)

Ter extraordinaire vergaedinghe van den 9de novembre 1777, tot meerder decoratie van de processie gedaen ten selver jaere ter oorsaecke van het mirakel van O.L. Vrouwe van St. Jans, hebben wy prince, deken, bailliu ende voorder overheyt, midtsgaders de generealitheyte der gulde van het H. Cruys geseyt Lichtgelaeden, binnen deser stede van Poperinghe, goet gevonden ende geresolveert soo volghet: Alsoo de voorseyde ulde ten jaere 1770 hun volgens gemeene voysen bekleedt hebben met een uniforme bestaende in een wit cleet met een witte veste, hebben wy prince, deken ende bailliuw immers de geheele generaliteyt der voorseyde gulde, goet gekeurd ende geradigh gevonden tot meeder decoratie van de geseyde processie, de geseyde uniforme te draegen **met twee witte paramans ende twee witte baberoosen**, midtsgaders op datter niemant van dese vergaderinge sigh soude ignoreren,

hebben wij oock goet gevonden dat alle degonne van dese onse intentie synde hun soudē willen verobligieren dese uniforme te dragen op de maniere by dese voorseide acte geseyt is.

Actum dat als boven ter onse extraordinare vergaedinghe hier boven vermeld

Toorconden – P.L.J.J. van Renynghe, prince

Dit is + 't marcq van de heere baillieu Beddelem

Vinden Deroode – Joannes Colaert – Joannes Frans de Coester – J. Vrambout – Loys

Misselyn – Louis Crousel – Fredric Heughebaert

Een paramans of parament is volgens Verwijs en Verdam, een sierlijk kledingstuk of staatsiekleed. Een bavaroose is volgens Debo de brede revers van een jas.

*En ook in de Sint Janskerk werden de voorbereidingen genomen onder leiding van de pastoor **Joannes Baptista Pelckmans**. Pelckmans was geboren te Turnhout in 1735 en was pastoor van de Sint Jansparochie van 1766 tot 1782.*

Hij liet de bevloering van voor het altaar van O.L. Vrouw her aanleggen in wit en zwart marmer. Lans de zijbeuken werden er panelen geplaatst, waarbij de banken voor de altaarmeesters van O.L. Vrouw, van Sint Anna en van Sint Obrecht. De kledij van het Mirakelbeeld werd deels vernieuwd. Hendrik Boeys vervaardigde de koorlamp.

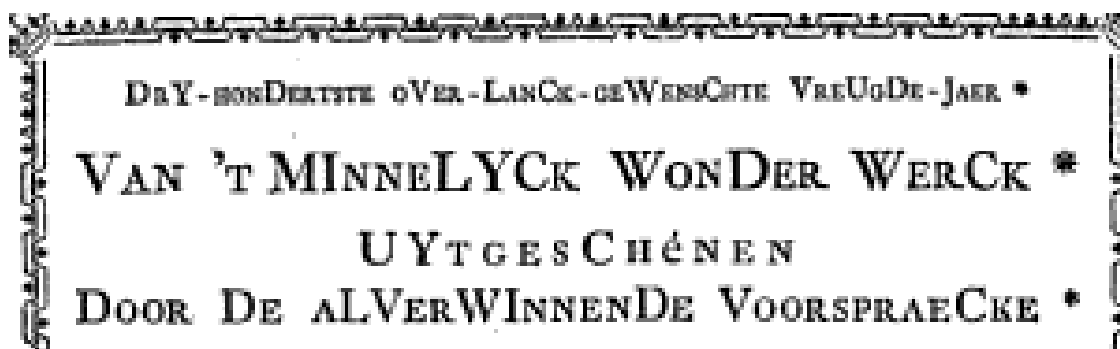
De president van de altaarmeesters kocht een prachtige relikwiekast, nodigde de zangers en speellieden van de hoofdkerk van Ieper uit en beval een zegenboog voor de kerkdeur te maken.

De plechtige kerkdienst werd gecelebreerd door de abt van de Sint Bertensabdij, Dom Josceo d'Allesnes.

De versiering in de straten van Poperinge was wel aan banden gelegd.

Op de 4de juni 1778 verbood de gemeenteoverheid 'aen alle inwoonders deser stede het stellen van meyen voor hunne huysen gedeurende de sollemnele processien van H. Sacrtament dagh, ommeganckdagh ende andere'. (Bestuur 1778)

*Van de namiddagprocessie die pas om 4 uur vertrok in plaats van om 2 uur zoals voor zien was, hebben we een goed beeld dank zij het processieboekje dat verscheen met een wel erg uitgebreide titel: **Dry-honderste over-lanck gewenschte vreugde jaer van 't minnellyck wonder werck uytgeschenen door de alverwinnende voorspraecke***

In de roemruchtige levens-verweckinge van een misdregen kind het welke dry Dagen begraven zynde, en op den vierden Dag herlevende, den 14 van Maerte 1479, 't H. Doopzel ontving in S. Jans – Kerke binnen Poperinge tot welkeers jaarlyksche dankzegging ingeselt is den **LUISTERRTKEN OMGANG**

Die Zondags naer Onze-Lieve-Vrouwe VIZITATIE geviert zal worden, verciert met Godvrugtige Verbéeddingen en zédelyke Prael- Wagens, onder het verzeilende Geklank der Muzikale Inftrumenten, tot méerder Lof, Eer en Glorie van MAR.LA Onbevlekt ontfangen.

Tot IPRE, uit de Drukkerye van JACOBUS FRANCISCUS MOERMAN.

Deze brochure werd gedrukt: Tot IPRE, uit de drukkerij van Jacobus Franciscus Moerman.

En het startte met een:

Waerschouwinge tot den DEN GODVRUGTIGEN LEZER.

Den Phenix der verstanden den Heiligen Vader Auguflinus met eene diepzinnigheid overleggende de ménigvuldige Gaven van gratie en jonstenvan nature, met welke a" Alder heiligste Maegd en Moeder Gods MARIA van den Almogenden Héer en boven alle Schepzelen héeft voorkomen gewéest, staet als téenemael verbaest, niet wétende op wat wyze beginnen, om haeren Lof te befchryven;

dog évenwel word met eene téere Godvrugtigheid ontsléken; en al is't dat hy ied Weerdigs tot haere méerdere Glorie wilt verkondigen, slaet nogtans zyne oogen naerden Hémel en spreekt baer aen in dezer voegen: ... ik arm van verstand wat zal ik zeggen van ... aengezien, dat al het gonne ik van u zal hebben gezeid, minder is, als u-we Wéerdigheid verdient. . . Jae zelfs, voegt hy daer by , "... Al waert dat al onzers litmaten verarderden in tongen , niemand zoude bekwaem zyn, om haer genoegzame te loven.

Niet ongelykelyk spreekt den honing-vloeyenden Léeraer den H. Bernardus :

...en schoon hy getuigt, dat er niet is, 't welk hem méer verheugt, als te spréken van de Glorie der Alderheiligste Maegd en Moeder Gods M A R I A, hy schynt nogtans zyne penne te willen vertragen , als hy 'uitroept met déze woorden : Wat tonge, alwaer ze ook eene Engelsche, zal kunnen met wéerdige Lofrédenen verheffen de Maegd en Moeder Gods.

Voorwaer niet zonder réden hebben die HH. Léeraers daer toe hunne onbekwaemheid beléden; want fy aenzagen in MARIA niet een Schepsel, het welke volgens den geméenen loop der nature was voortgebragt, néen; maer wel schryft den H. Bonaventura , . . MARIA; Is een alderverhévenste werk van den Héere , die in haer hadde uitgestort de volheid der gaven van den H. Géest , onder de byzondere médewerkinge van den Zoone Gods , die haere Heilige ziele en Maegdelyk lighaem hadde verkooren als eene wéerdige woonplaetze , om in haer te openen den Troon van zyne Goddelyke genade en Zog het misdadig menschelyk geslagt te verzoenen met zynen Hémelfchen Vader.

Wel hebben die alderverlightsle HH. Vaders in de Lofverkondlge van 'M A R I A zulkx gezeid van hun zelve , oneindelyk méer wegen en moeten wy aldus spréken van ons , die arm zyn van verstand , klein van begryp, en minder van Liefde en Godvrugtigheid , wanneer wy vermételyk de penne in de hand némen , om ied wéerdigs te fchryven tot haere méerdere Glorie , Lof en Eere;

nogtans zegt den H. Hieronymus , Al ist dat niemand daer toe bekwaem gevonden word, elken zondaer nogtans moet met alle begéerten niet ophouden van zoo eene verhéven Maegd te loven , en ook te danken over het uitnémende Wonder Werk , dat God door haere

Voorsprake binnen Poperinge, gewéerdigt héeft te laten blyken in de wonderlyke Verwekkinge van 't misdregen en dood Kindeken, het welke nu al dry dagen begraven lag onder de aerde : nogtans niet tégenstaende onze onbekwaemheid , wy durven évenwel zeggen met den H. Casimirus , Zoone des Konings van Polen.

*Schoon géén Mensch kan naer wensch
Loven déze toonder Maegd,
't is een dwazen opgeblazen
Gods Moeders Lof vertraegt.*

Na deze 'geestelijke waarschuwing' volgt een Latijns gedicht dat we niet overnemen en dan komt er een:

BEMERKINGE

Op het Zoontjen der arme Weduwe , door den Propheet Elias verwekt van de Dood
3. R E G. Cap. 17. / 22.*

Naer dat den vermaerden Prophéet Elias van de arme Wéduwe van Sarepten in Sidonien met een koekxken van Méel gebakken onder de asschen, met een weinig Olie en verblyf ten haeren Huise was onthaelt gewéeft, 't geschiede nademael, dat haer éenig Zoontjen is gestorven; den Man Gods médelyden hebbende met de bedroefde Moeder, héeft haere goedjonstige liefde aen hem bewézen , getrouwelyk willen vergelden. Hy héeft dan den Dooden Zoon genomen van haeren schoot, en in de bovenste eetkamer gelegd op zyn Beddeken; hy héeft dan zizelven uit-gestrekt en drymael gemeten over dat Kind, God biddende, dat de Ziele in hem zoude wéderkéeren;

den Héere héeft de Stemme van Elias verhoort, zegt het Heilig Schrift, En des Kinds Ziele wéder in hem komende, is't wéderom lévende geworden.

*MARIA, Koninginne der Prophéeten héeft ook haer hulpe betoont aen de bedroefde Moeder **JACOBA BAJAERT**, Huisvrouw van **RASSOEN VAN HOVE**, binnen Poperinge, wannéer sy aen hun misdregen dood, en begraven Kindeken het léven héeft geschonken op de aenroeping van de godvrugtige Dochter **PIETERNELLE TURLIN**, die tot dien einde belofte gedaen hebbende van zéven Jaren nogte lynen Hemde te dragen nogte op pluimen Bedde te flapen, met een lévende geloof en vast betrouwen op het verzoek van Vader en Moeder, bet dood Kindeken héeft ontgraven; en levende héeft wederom gegeven aen zyne Moeder Zoo dat door de vreugde-téekens en dankzeggingen van de Ouders by honderden Menschen hebben opgewekt gewéeft, om den Alderhoogften in MARIA, als Koninginne der Prophéeten te loven en te danken,*

gelukkig Poperinge! dat gy onder zoo véele Stéden en Dorpen van 't Néderland wéerdig hebt gewéeft, van zoo een uitnémende weldaet in 't midden uwer Borgers te bekomen door de Kragtige voorfpraeke van MARIA.

T is waer, dat'er nauwelykx een Land - fréek ofte Stad in het Chriftendom te vinden is, of MARIA wilt aldaer ge-éert en geviert worden, dog wel, binnen Poperinge, in het verwekken van het misdregen dood Kindeken, en wiens Graf-fchrift hier in 'tLatyn word uitgedrukt.

En dan volgt er een lofdicht in het Vlaams, dat we wel overnemen.

LOFDIGT

TER EERE VAN MARIA

Inhoudende de wonderlyke daed en omstandighéden van 't verwekt Kindeken, &c.

HOOFD-STOFFE.

Ego Mater pulchrae dilectionis, & timoris, & agnitionis, & fanftae fpei. Eccli. Cap. 24. #. 24.
Ik ben de Moeder der schoone liefde, der vrêeze, der kennisse, en der heilige hope.

N*Aer dat het Ligt van 't Ligt was uit een Maegd gebooren,
En zonder dat die Maegd haer Maegdom hadd' verlooren;
Een duist vier-hondert Jaer, en thien-mael agt min een,
Als d'elfste kээр aen d'aerd het Zonne-licht verschéen
De derde Maend van 't Jaer; (ik Heil' hier Jaer en Dagen,
Op dat dit Wonder Werk te klaerder zoud' behagen)
Wannээр een wettig Kind ontzield ter wérelde kwam,
JACOBA BAJAERT was zyn Moeder léeg van Stam,
Den Vader, haeren Man, die was RASSOEN VAN HOVE,
Twee Menschen vol van hoop, twee Menschen vol gelove;*

*Zoo haest dit Kind verschéen , wierd voor het doode lyf
Gegraeft in 's Vaders Hof een put tot zyn verblyf,
Men bergde het in de aerd', die noit door Kerk - Gebéden
Aen God was toegewyd, vermids het overléden
Was buiten 't Heilig Bad, en niet gereint naer wensch
Van d'erfvelyke Vlek, met welke allen mensch
Ter werelde komt : daerorn ziet men des Moeders wangen
Vol tranen, die de liefd' komt uit haere oogen prangen;
Den Vader zugt en wéent uit herten léet en pyn,
Om dat zyn Kind van God altyd berooft moest zyn;
En al die 't ongeval aenhoorden ofte zagen,
Uit médedoogtheit bewéenden 'tsy dry dagen,
Waer onder was een Maegd vol van geloov' die dagt
Hoe men best redden zou dit Kind. uit 's viands magt.
'T was eene reine Ziel, die ftaeg zig hadd' begéven
Ten dienfte van den Héer door een Godvrugtig léven;
Die door befchouwing' was zээр aengenaem aen God,
En met MARIA ook verkoos het beste lot.
Sy hadd' uit zuiv're minn' van haere jonge dagen
De téere Maegde-bloem aen JESUS op - gedragen,
En zuiverlyk volhéerd : en zoo héeft sy begonst,
Om van het Hémfch - Hof t'ontfangen zulke jonst.
Dées Maegd groot van geloove, om 't Kind aen d'hel te ontroven
Met een betrouwend' Hert begint sy te beloven,
En God door haer Gebed te sméeken met véel kragt,
Op dat hy in dit Kind zoud' toonen zyne magt:*

*Behoeder van den menfch (roept fy) wilt U niet ftooren, ,,
Maer wel gewéerdigt U uw' Dienft - Maegd te aenhooren;
Bied hulpe, want gy kont, uw' magt is immers groot;
Gy hebt gelyke magt in léven en in dood.
Gy zyt alléen bekwaem, die 't léven hebt gegéven ,*

Om die gestorven zyn, met spoed te doen herléven:
Gy kont het Doods-befluit vernieuwen naer uw lust,
Die haere héerschappye zoo dikwils hebt ontrust.
En gy, ö Wéerde Maegd, die door uw vreugdig Baren
Gods Moeder zyt gewéest, wilt uwe jonst niet sparen;
Toont uw médoogend' hert, ö Hémeľch Koninginn'!
Want gy verhoort al, die U vraegt met ware minn
Géeft door uw tufchen-fpraek het Kind zyn twéede léven,
De Ouders zullen U véel dankbaerheid dan géven:
Ik worde niet bewéegt door 't léven van dées tyd
Die vol is van bedrog, van laster, haet en nyd;
Néen : maer myn oog - wit is, op dat het zoud behalen
Het léven zynder Ziel, de vreugd van 's Hémeľs zalen:
Maekt, dat het doode Kind het léven wéer herlangt,
En tot onze aller vreugd den Heil'gen Doop ontfangt.
O Moeder van Gods Zoon t O Maegd! onze aller Moeder
Onze aller Voorfpraekers! wéest dog dit Kinds Behoeder!
Al kriekt den vierden dag dat het begraven is,
Indien gy 't maer en vraegt 't Kinds léven is gewis.
De Goddelyke Hand is magtig als voor dézen,
Mits zyn Almogentheid niet kan vermindert wezen;
verkrygt dan, dat in 't Kind het léven wéderkéert,
Op dat Gods Naem van hem voor éeuwig zy ge-éert.
Verhoort my, ik zal U voortaan met hert en zinnen
Als Moeder van myn hoop herkennen en beminnen,
Ik zal de wond're daed van uwe liefd en deugd
Altyd en over-al verkonden t'onzer vreugd:
Ik zal géen pluimen Bedd' in zéven Jaer van héden
Gebruiken tot de rust van myn' vermoeyde léden,
Ik zal ook zéven Jaer, MARIA, tot uw Lof,
géen Lynen onder - Kléed gebruiken fyn of grof..
Dit Maegdelyk Gebed héeft Moeder ende Vader
Zoo inniglyk bewéegt, dat sy terstond te gader
Gebieden 't doode Kind t'ontgraven uit de aerd
Op dat Gods magt alzoo zoud' zyn géopenbaert.
In 't Morgenligt, wannéer de Bergen bynae zagen,
Hoe Phoebus haer bestraelt met zynen Gulden wagen,
Komt men met alle spoed oplitgende de aerd
Die dan 't Lighaemken hadd' vier dagen lang bezwaert;
Zoo haeft men 't doode Kind hadd' uit het Graf genomen,
En met het zelve nu by de Ouders was gekomen,
O Wonder! Wonder Werk! verwondert al die léeft,
Dat 't doode Kindeken waer levens - téekens géeft,
Het krygt een rood gelaet, het opent bey zyne Oogen,
Het roert zyn Handekens, men moet zyn zwéet af droogen,
Daer vloeyt nog bovendien uit zynen Navel bloed,
O Wonder Werk! dat God door zyne Moeder doet. ' .
Daer is géen twyffel méer van 't Kinds vernieuwde léven
'T fchynt te eisschen dat m'hem zoud' het Heilig Doopzel géven.
Dus zonder tydverlies, om éerst den goeden God,

Den oorspronk dézer Jonst te danken voor dit lot,
 Héeft men 't bezielde Kind gebragt in 't Huis des Héeren ,
 Waer men den Dooper Gods tot nu toe pleegt te éeren;
 En in welk Heilig Huis Gods Moeder word gegroet,
 Die daer van tyd tot tyd véel wond're werken doet:
 Dit Kind hééft in dêes Kerk, nog méer de blyk doen sterken
 Dat in zig 't léven was ontwyffelbaer te merken
 Het zwéet dat droop hem af, en tot een vast besluit,
 Zyn aenschyn bloosde wéér, en 't stak zyn' handen uit.
 En als het daer zoo hadd' méer als een uer gelégen
 Voor d'Autae van de Maegd MARIA ons genegen,
 In 't by - zyn van véel Volk, die zig daer hadd' verzaemt
 Wierd 't Kind in 't Heilig Bad J ACOBUS voor-genaemt
 Om zoo die Ziel gereint van d'Erf-zond' te verzoenen,
 Het welke wierd volbragt door Theodorus Roene,
 Die 't onder - Herderschap bediende van die Kerk,
 Een zéer Eerwéerden Man. Naer welk verhéven Werk
 Een-ieder wierd bewéegt, om God den Héer hier boven.
 Te geven d'hoogste Eer, te danken en te loven;
 Want het regtvéerdig is, dat men Dien Glorie geeft
 Door welkers kragt het Kind naer ziele en lighaem léeft.
 Tot voordering' der vreugd hoort men de eene zingen
 Tot Lof der Moeder Gods, de and're bloemen bringen ,

Met welke sy verheugt vercierden Godes Troon,
 De derde maeken ook voor 't Kind een zégen - Kroon.
 En tuffchen déze vreugd wierd 't Kindeken gedragen
 Naer 't huis zyns Ouders, tot hun volle wel-behagen;
 Men legt het voor het vier, alwaer het zwéet terstond
 Wéér uitberst, léven toont, door oogen, wang' en mond
 Dog 't lévende gelaet is naer een uer verdwénen,
 Wannéer de zwarte verw' op 't lighaem is verschénen,
 'T word wéd'rom koud en styf, en zoo allengskens 't fterft,
 Waer door het éeuwiglyk de Glorie Gods be-erft.

PROMANT MARIE LAUDEM**

WONDERLYCK WERCK VAN MARIA. *

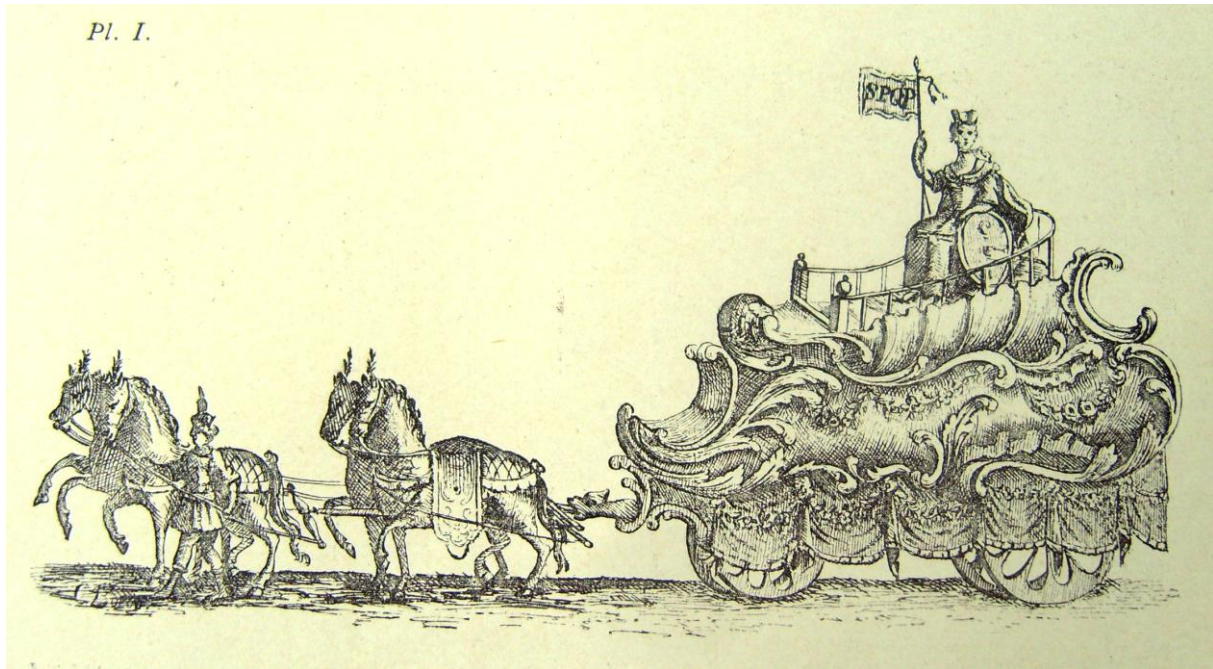

Na dit gedicht werd de 'B U L L E' weergegeven gevolgd door enkele 'bemerkingen', om dan
 over te gaan tot de 'Beschryvinge van beyde de processien'.

Om de gehele processie te zien moet je naar de Sint Jans kerk komen, maar toch even de
 eerste praalwagen van de 'praaltrein'.

DEN EERSTEN PRAEL-WAGEN

Ten Déele gegéven door de Herbergiers ende Vettewariers,
Verbeeld de verheugende Stéde van POPERINGE in eene Maegd luisterlyk gekléed , de
welke met den slinken Arm steunende op de Wapens van haere Stad, in de regte Hand houd
eeneit Standaerd met dit Schrift : S. P. Q. P., en haere Borgers opwekt tot algeméene vreugd
met de volgende Verssen.

Gezégend zy den Dag!
Als Anna U ons gaf als 's Hémels Koninginne;
Gezégend zy den Dag!
Als gy ons JESUS soet hebt voort - gebragt vol minne;
Gezégend zy den Dag!
Als elk als Voorsprakerfs' U viert met blyden géest;
Gezégend zy den Dag!
Als Popering' door uw daed U stelt in Zégen-féest.

MARIA Plegtig-dank wilt Popering' U géven,
Wannéer zy uwen Lof zingt met herhaelden toon,
Om dat gy tot dien Prael ons all' hebt aengedrénen;
Onz' herten worden U dank-plegtig aengebóon.
Uw' weldaên zyn bekend in alle Land' en Stéden,
Mits gy tot iders hulp gestadig zyt bereid.
Zoo is ook onze Stad in Vreugde-prael op heden,
En toont door haer cieraed de ware dankbaerheid:
De Maegd van Popering' roept; ö Borgers, wilt verblyden!
Looft die ons Voorfpraek is in tégenspoed en druk,
En die ons héeft vertroost, en 't Kind verlost van lyden,
Als 't door haer jonst verkreeg de Kroone van geluk.

De Maegd der Stad verheugd,

Mengelingen

Een liefdebrief – We vonden over enige dagen volgend schrijven van een smidsgast aan zijn toekomstige:

Bemide Theresia

Sedert u ik zag, zit mijn hart als in een vijsstaak geklemd. Ieder uwer woorden klinkt mij toe als een hamerslag op het aambeeld en mijn liefde is zo gloeiend als half geblust heet ijzer; Voor ik u kende was ik zo bot als een onafgewerkte ploegschaar, het schoon vogelgezang trilde in mijn oor als het gekrijs van een raspvijl over een talen veer, het was alsof een kram in mijn hoofd zat en mijn boezem was toegenepen als een trektang. Doch sedert uw ogen mij tegen glinsteren als een smidsvuur, sedert dien ademt mijn gemoed zo luchtig als een blaasbalg, en mijn geest wentelt om als een ad op een draaibank.

O, weiger mijn liefde niet Theresia, want zij is taai en zuive als Zweeds ijzer, standvastig en sterk als Bessemerstaal. Wat zou ik doen zonder uwe liefde?

Mijn hart ware als een losgemaakt anker, als een gebroken keten, als een afgesleten hoefijzer, als een gebarsten raderband, als een gebroken wagenas, ja, als die verbrande kachelpot, die in het oud ijzer ligt tussen de koolput en de koelbak.

Mijn leven zou dof worden als mijn werkbank met ijzervijlsel bedekt, onbruikbaar als een geroeste spade en het zou voor eeuwig gedaan zijn met

Uwen zeer nagelvasten

Tist Keuterhaak

'De potterie' op het Bertenplein

Het oudste signalement van een 'potterie' in Poperinge dateert uit het jaar 1543. Toen lieten de gasthuismeesters een register opmaken van de hospitaalgoederen door de eerweerde heer M. De Lopere, kapelaan van het Sint Vincentius altaar in de Onze-Lieve-Vrouwkerk. De heren Christiaan de Berch, Frans Moenaert en Ghelin Hazebaert waren toen de bestuurders van het gasthuis.

*Daarin wordt vermeld dat in de **Elzenbruggestraat** – de huidige Deken De Bo – laan – men een hofstede had - groot 10 roeden en een rente van 2 schellingen parisis op een hofstede 'genaemd de potterie op een bilc daer de schotterie van de handsboghe plach te schietene'.*

Dit betrof dus een 'potterie' gelegen in de Deken De Bo-laan en kan dus niet de Potterie Dupont zijn op de Nieuwe Markt, het huidige Bertenplein.

In de 'Rekening van de ommestelling 1588 – SAP 726 – vinden we de volgende betalingspost:

Item **Jan Rougnet** over diversche potten, kannen ende ander eerdewerck geleverd voor de soldaten vande heere Van Werp ende andere par billet vanden xxste february lxxxix – ix pond

***Jan Rougnet** leverde dus verschillende potten, kannen en ander aardewerk voor de soldaten van de heer Van Werp en dit op een biljet van de 20ste februari 1589. Hij kreeg voor zijn levering 9 pond parisis uitbetaald. Jan Rougnet was pottenbakker.*

10 jaar later verkoopt hij zijn 'potterie', zoals blijkt uit de registers van de halmen waar we volgende akte vonden.

25 oktober 1599 – De Potterye – Halmen – SAP 366

Jan Moens

heift ghecocht jeghens **Janneken de weduwe van Jan Roucknet**

ende jeghens **Jan Fobert** hueren bystaenden man,

een huus ende erfve staende upde nieuwe mart,

streckende van vooren ter zelve mart, achterwaert tot an tsheeren Singhele,

ghenaempt de Potterye,

de noortzyde derfve van kynderen van **Jooris ende Jacques de Teulx**

metter zuutzyde ande erfve van **Alaerdt de Roode,**

ghelast met iijj schele j denier parisis tsjaers met alle cathelen, groene ende drooghe,

moortelvast, naghelvast daerop staende –

boven dien alle de lyzen – *kasten* - ende coutsen ten voornoemde huuse staende,

metgaeders alle talaem vande ambacht vande zelve Potterye, **leers, twiel** ende generalick

al tvoorschreven goet ghelast met losrente van drie ponden ende thien schellinghen grooten

tsjaers – den penninck xvjde – *de penning 16*

dannoff een pondt grooten vlaemsch competeert den disch van Ste. Bertins by donatie van Jan de Schottere

Item Matheus de Fieulx – een pondt groote ntsjaers

Item Fransch Deman vj pond parisis tsjaers

Willem van Beveren ghelycke vj pond parisis tsjaers

ende Augustyn Vermersch de resterende vj pond parisis tsjaers

de zelve renten so in principale als verlopen ten laste vande cooper boven den vervanckt de

voornoemde cooper tzyne laste de somme van dertich ponden grooten vlaemsch,

weezepennynghen, wanoff de xx pnden grooten competeren **Mathys Moens, scoopers**

broedere ende de reste competeert Nicasen Waterman

Item noch es tvoornoemde goedt belast met een verbandt van zessetwyntich ponden grooten

vlaemsch sprekende ten prouffycyte van Clays vander Doene by transport van xvij ponden

grooten vlaemsch, ten prouffycyte van Jacques de Plackere by over stellynghe van Sebastiaen

Noret ende dat omme de somme van hondert tzeventich ponden grooten vlaemsch

Alle tvoorschreven hier up payment – het principael ende de verlopen vande voorschreven

renten metghaders de voorschreven weezepennynghen ende verbanden beloopende tsamen ter

somme van een hondert xlvj ponden xvij schele j denier grooten vlaemsch zo dat noch resteert

vande principaele coop de somme van xxij ponden twee schellynghen vj deniers grooten

vlaemsch

xl schele parisis ter godtspenninck

twee dobbel ducaten voor de vercopeghe een hoofcleet

twaelv ponden aprisis te lyfcoope daerup payment iij ponden parisis

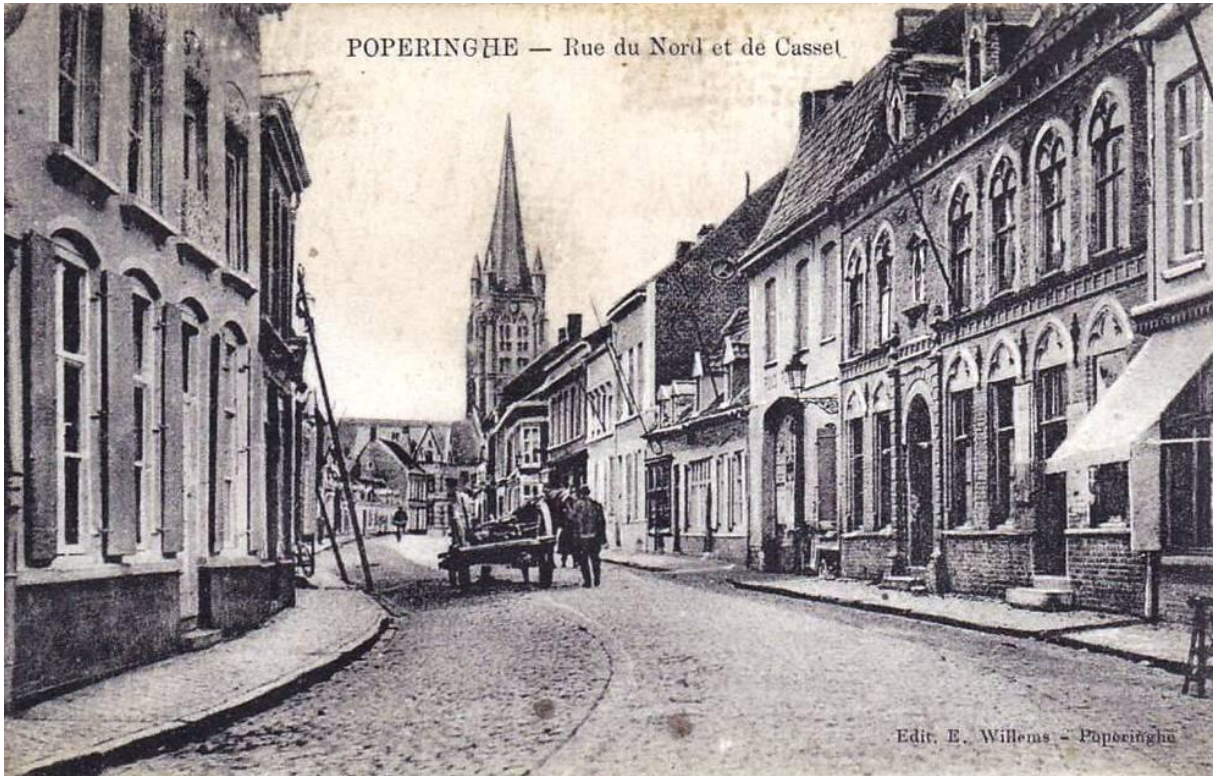
den xlste penninck svercoopers laste

Voorts al ten laste vande blyvere

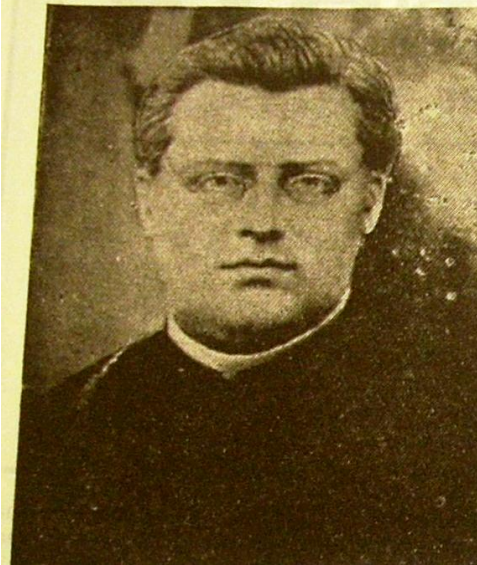
Ghehalmpt over erfve upden xxvste octobris 1599

Daarmee hebben we een akte die met zekerheid de oude potterie of de potterie Dupont, betreft. Jan Roucknet die gehuwd was met een zekere Janneken, was waarschijnlijk nog niet zo lang overleden, toen zijn weduwe het zwaar belaste erf verkocht.

Jan Moens is de nieuwe eigenaar.

Alexis DECARNE

Over Alexis Decarne heeft **Roger Lanszweert** een artikel geschreven in een oude IJzerbode, waaruit we hieronder heel uitgebreid citeren.

Naast dit artikel heeft dezelfde Roger ook een dikkere biografie geschreven over deze dichter die en terug vonden in het Tolhuis, de Provinciale Bibliotheek te Brugge.

Roger schrijft als volgt:

‘De Hondspoot’ was één van de oudste herbergen van Stavele. Daar werd midden de vorige eeuw, in die donkere jaren van armoede en ellende, de eerste spruit geboren uit het jonge gezin van Ivo Decarne – Marie Thérèse Butayenamelijk Alexis. De almanak wees 11 december 1848.

Vader Ivo was ‘aubergiste en doende de landsnering’ en Marie Thérèse Butaye was een flinke boerendochter van ‘De Westmolen’. Alexis leerde zijn eerste fabeltjes

bij Mietjes Amelie (Amelie Knockaert) die voor een bescheiden gemeentelijke subsidie de kleintjes hun eerste onderricht gaf in haar huis. Na deze kleuterschool belandde hij bij meester Blomme, het type schoolkoster dat J. Leroy in zijn ‘De Pensejager’ beschreef. In 1858 kwam de flinke onderwijzer Benoit Akkerman de vaderlijke Blomme opvolgen. In de ‘kleine lering’ had hij kapelaan J. Galleye en in de ‘grote lering’ pastoor Desiere. Na zijn eerste en tevens plechtige communie trok Alexis naar het college van Veurne.

Hij was ‘extern’ en woonde in bij zijn nonkel Karel Butaye die bakker was te Veurne in de Ooststraat. Het college was nog primitief en in wording. Decarne vertelde later, hoe in de geïmproviseerde klaslokalen, de ratten op een balk, van tijd tot tijd de lessen kwamen bijwonen en hoe bij wankelbaar weer, de voorzichtigste knapen een regenscherm meebrachten.

Hij was de eeuwige eerste en in al de klassen. Zijn vereerde leraar van de rethorica was E.H. Theodoor Luysen, die gedurende zijn elfjarig professoraat een grote invloed heeft uitgeoefend op zijn leerlingen en vele flinke mannen, ware priesters en overtuigde Vlamingen heeft gevormd.

Decarne begon reeds te dichten voor hij in de dichtersklasse kwam. ‘Het Roodborstje’ dateert van mei 1866. Dit gedichtje is bekend geworden, verscheen in verschillende tijdschriften en werd in meerdere schoolboeken overgenomen.

Het roodborstje

Over bijna twee duist jaren,
Binst dat Christus op Calvaren
Aan zijn kruise lijdend was,
Zat (zo da’k het lastmaal las)
Er een vogeltjen heel klene
Op een boomtje daar alleene
‘t zat en ’t keek op Jezus zoet
Overdekt met sijplend bloed:

’t keek en ’t zag de kroon van doren
Zijn aanbidd’lijk hoofd doorboren
’t zag hoe ’n diepe diepe aond
Er bij ied’ren doren stond
’t zag hoe christus, hij die God was
Daar aan elk end’een ten spot was
Hoe geen enkel vriendenstem
Zich vereffen dorst tot Hem

Die zo zeer de mens beminde
En die, ned'rig als de winde
Groter was, O ja, dan al
Wat hier groot is op dit dal.
En het schamel diertje rouwde
Als het Jezus zo aanschouwde
En zo ne blomme voor de blaas
Van het waaiend wind geraas

Met een sprongske 't eene gader
Van het kruise na en nader.
En met n' kort en zacht gepiep
('alsof het tot Jezus riep)
Heb moed ik kom! Vloog het zeere
Rechte pijlsnel naar Ons Heere.
't Vloog en 't ging en 't zette zijn
Pootjes zacht als hermelijn

Maar zijn pikken kon niet baten
Ach! En 't moest de dorens laten
Want binst dat het pikte en wrong
Was er n' doorentje die drong
In zijn boezemtje en er een wonde
Stak zoo diep als hij maar konde

Plooit op haren stengel teder,
Zo boog 't ook zijn kopje neder,
En het keek binst eenen stond
Bitter treurend op den grond.
Eensklaps echter keek het spoedig
Wederop en 't scheen blijmoedig
't had een blijde hoop gevat
En het wipte van waart 't zat,

Op de dorenkrone neder
En het vrocht met pen en veder
Met zijn klauwtjes hals en nek,
En het pikte met zijn bek
Om toch 'n doorentjes hoe kleene
Af te rukken, - was 't maar eene
Van het hoofd van Jezus, ach!
Wien het daar zo lijdend zag.

En zo aanstonds kwam er bloed
Vele druppels met er spoed –
Gans zijn boezemtje bevlecken
En die rode rode plekken
Zijn nog altijd sedert dien
Op zijn borstje daar te zien.

Ave Maria – Mei 1866

Een edele ridder miek zich pater – Hij wierp zijn glorie af
Om zich te voen met brood en water – Tot aan zijn dood en graf
Daar hoewel eerste man in 't strijden – een wist hij A noch B
Dit was geen wonder in die tijden – doch hij droeg hope mee
Hij viel dan moedig aan 't studeren – van Cicero zijne taal
Hij leerde statig, altijd leren – doch vruchteloos al te maal
Al wat hij dede of niet en dede – 't was al voor niets gedaan
Slechts 't Ave Maria, de bede – en kon hij maar verstaan.
Ave Maria, zoete woorden – waarin hij honing vond
Die vloeiden zacht als harpakkoorden - uit zijnen heiligen mond!
Ave Maria, zie hij kalme – als hij 't lief aangeschal
Der vogels hoorde wederhalmen – door 't zwijgen van het dal!
Ave Maria klonk zijn zuchten, - als hij de avondster
Zag zitten in de blauwe luchten – daar schittren, daar zo ver!
En 't was in deze lieve woorden – dat hij zijn hemel vond
Ze vloeiden zacht als harpakkoorden – uit zijnen heiligen mond!
Zo leefde hij zo zonder blikken – zijn ganse leven af
Tot men eens zijn lichaam neer liet zinken – Neer in het kille graf .
En 's anderendaags nadat hij dood was, - bij 't rijzen van de zon
Als het in 't oosten purper rood was – en dat de dag begon
Zoo kwam er daar een oude pater – een man die heilig was

Hij hoorde 't liefelijk zangeschater – van 't zingend vogelras
 En alles was vol vier en lieven – vol leven en vol vier
 En alles was met pracht omgeven – in morgenstondszen zwier.
 En hij, vol hemelse gedachten – stapte op het kerkhof voort
 Ach! Een, 'k en blijf niet lang meer wachten – 'k wil ook welhaast in 't beter oord.
 Maar ziet ... O wonder vol behagen, - op 't graf vers toegeleid
 Zag men een lelieblomme dagen – vol glans en heerlijkheid! ...

Na de rethorica ging hij naar het klein seminarie te Roeselare zoals zijn vriend en streekgenoot Aklfons van Hee uit Lo. Op 4 oktober 1869 deden zij hun intrede in het groot seminarie te Brugge. Als professor in kerkgeschiedenis hadden ze er E.H. Albert Stroom uit Stuivekenskerke, een goede vriend van de familie Van hee. Deze was een overtuigd

Vlaming, de enige onder de toenmalige professoren. Hij was mild en goed maar tevens streng en kordaat met de spreuk: 't's moeilijk tegen stroom te varen'.

Op 21 december 1572 werd Decarne tot priester gewijd.

Intussen was hij reeds sedert september tot leraar benoemd, samen met twee van zijn klasgenoten, op het klein seminarie te Roeselare, het bijzonderste onderwijsgesticht van het bisdom. F. David werd titularis van de 'kleine figuur' of de zesde Latijnse, een mooie benoeming. J. Delorge kreeg nog beter, hij werd professor van mathesis en physica, ze noemden hem 'de cyfer'.

De minste in graad, was de professor van handels en nijverheidskennissen. Dat was de zeventiende in de rij van zeventien. Deze plaats was voor Alexis Decarne... hij was vlaamsgezind. G. Gezelle, Victor Huys (de schrijver vande legenden van Baekelandt), Alfons Van Hee, Amaat Vyncke en andere Vlaamse koppen hebben ook in die afdeling les gegeven. Decarne stond in de rij van de Vlaamse elite en in de rij van de nederige leraars. Decarne was een struise kerel van om en bij de honderd kilo, ze noemden hem '**de pluime**'. Die naam had hij van Van Hee gekregen.

Er was een tijd!

Geen klok en klonk heur avondklop
 En zuchtte al in 't verschiet
 Of 'k voedle iets en mijn hert sprng op
 Doch wat, ik en weet het niet!...
 Er was geen blom geen blad noch gras
 Of 't zei mij alles iet
 Een iet dat doch zo zoete was
 Doch wat, 'k en weet het niet.
 En nu als ik nog wand'len ga
 'k en voele niet meer heen
 't is g'lijk waerop 'k mijn ogen sla

Mijn hert blijft boud als steen.
 Mijn heert en zien 't is al vervold
 Met cijfers, O wat wee!
 En al wat uit mijn penne rolt
 Is twee maal een is twee!
 O cijferkunde zonder ziel
 Hoe plaagt ge 't mensdom hier!
 Ach menig traan op u reeds viel
 Op 't kille blad papier.

Het lerarenkorps in het bewogen schooljaar 1874-1875. Zittend v.l.n.r. Jules De Lorge, Alexis De Carne, econoom Jan Catulle, superior Henri Delbar, Joseph Algar, Edward De Gryse, Alexis Chombard. Staande: August De Boudt, Alphonse Boone, Victor Lanssen, Cyrille Deprez, Emile De Monie, Frederik David, Alfons Van Hee, Hugo Verriest, Theofiel Barbe, Joseph Axters, Theofiel Moulart.

Tien jaar is hij leraar geweest van die handelsklasse. Zijn lessen waren zo interessant, dat hij bij zijn jeugdige toehoorders een levendige nieuwsgierigheid wist op te wekken. In de hoogste klassen onderwees hij de Duitse taal. Voor Albrecht Rodenbach, C. Lievens, J. Devos en al die andere blauwvoeters verdietste hij 'Wilhem Tell' van Schiller en 'hermann un Dorothea' van Goethe. Voor zijn studenten een waar genot!

In het klein seminarie heerste toen kanunnik Henri Delbar als superior. Hij was X-Waal van geboorte, kende weinig Nederlands en sprak altijd Frans.

Hugo Verriest, leraar in de retorika schaarde de echte, ware en overtuigde Vlamngen om zich heen: Degryse, Demonie, Van hee, Decarne, Catule, Chomart, Boone, De Boudt en Moulart.

In juli 1875 ontstond 'de groote roeringe' in het seminarie te Roeselare.

'Vliegt de Blauwvoet, storm op zee!'

Jules Devos, klasgenoot van Rodenbach werd aan de deur gezet. In maart 1876 vderdween A. Van Hee. 'Rond den Heerd' werd verboden. Ook Axters moest gaan, Verriest, Degryse en Demonie bleven op hun kamer en Decarne werkte halve nachten aan de vertaling van 'De Heliand'.

Buiten de collegemuren stichtte Decrane samen met R. Veralleman 'de Clauwaertsghilde'. De leden waren gewezen studenten, meestal oud-leerlingen van het klein seminarie en burgerjongens uit de stad. De vereniging was een soort lettergilde. Ze trad voor de eerste maal op te Roeselare met het toneelstuk 'Breydel en Deconinck'. Ter herinnering van deze opvoering dichtte Rodenbach het stuk 'De Coninck verlost' en droeg het op aan de 'Clauwaertsghilde'. Decarne trad op met een verhandeling voer de Vlaamse beweging en een voordracht voer Vlaanderen in de 13de eeuw op het gebied van kunst, wetenschap, zeden, onderwijs en godsdienst. Ook in de St. Lutgarsisgilde te Brugge gaf hij voordrachten over de Vlaamse taal in de Middeleeuwen. In 1877 werd ook Verriest uit het seminarie verwijderd, weldra zou het de beurt worden aan Degryse en Demonie en later ook aan Decarne. Op 12 april 1882 werd Alexis Decarne benoemd tot onderpastoor op de Sint-Michielsparochie te Roeselare, tevens bestuurder van de jongelingenkring en proost van de stedelijke muziekmaatschappij. Hij bewerkte de lyrische opera van A. Grety 'Richard coeur de lion' die de stadsharmonie als 'Rijkaerd Leeuwenhart' uitvoerde op 28 januari 1883.

Op **16 december 1883** is Alexis Decarne te Roeselare gestorven, amper 39 jaar oud!

Heel Vlaanderen rouwde om het heengaan van deze schone, blijde, Vlaamse priester en dichter. Hij kreeg een koninklijke begrafenis waar A. Van Hee – benevens nog twee oud-leerlingen van Decarne – een diep inslaande lijkrede uitsprak. Hij rust er bij de Kalvarieberg niet ver van de reeds vroeger gestorven blauwvoeter en Vlaamse voorman Albrecht Rodenbach.

Het werk van Decarne is links en rechts verspreid. Hij schreef tientallen gedichten waarvan het bekendste wel is 'Mijn Vlaanderenland'. Enkele zijn te vinden in 'De Vlaamsche Vlagge.' Waar hij tekende A.D.C. of D.C. of ook nog Aposarkos of helemaal niets. Enkele fragmenten uit zijn vertaling van 'De Heliand' zijn ook in 'Rond den Heerd' gepubliceerd. Het volledige werk is nooit uitgegeven en bleef in handschrift. In het 'Vlaamsche Heelal' schreef hij prozastukjes: 'Schetsen uit Vlaanderen' onder de schuilnaam 'Penceel'. Decarne was ook een van de talrijke medewerkers aan De Bo's idioticon.

Hugo Verriest maakte in zijn 'Twintig Vlaamse Koppen' 2° deel blz. 30 – 41 zijn portret en schreef o.m. 'Ja, ik wilde wel dat in Vlaanderen, bovenal onder het jong volk, bekend en bemind bleve die blijde, geestige, verstandige; geleerde, brave priester, professor en onderpastoor: Alexis Decarne, maar U dit portret tekenen en is zo gemakkelijk niet.

Mijn Vlaanderenland

Kent bij de streek van God verkoren
Effene vlakke, diep verschiet
Wemelend veld waar 't gulden koren
Liefelijk zingt zijn ruisend lied.
Vlaanderen lief, gij zijt dat land
Dat uitverkoren
Dat bovenal de krone spant
Mijn Vlaanderenland, mijn Vlaanderenland.

Kent gij de streek waar blijde stromen
Mandel en lei en Schelde vliet
Kronkelend van den heuvel komen
Vloeiende tussen lis en riet
Vlaanderen lief, gij zijt dat land
Dat uitverkoren
Dat bovenal de krone spant
Mijn Vlaanderenland, mijn Vlaanderenland.

Kent bij de meersen zonder palen
Dampend alom van meiedauw
Tintlend tapijt vol goudkoralen
Purper en rood en gloeiend blauw
Vlaanderen lief, gij zijt dat land
Der goud koralen
Dat bovenal de krone spant
Mijn Vlaanderland, mijn Vlaanderland

Kent gij de streek van 't blonde noorden
"t waait er en 't buist er 's winters fel
Zoet zingt de wind zijn wilde akkoorden
't kind van de streek verstaat ze wel
Vlaanderen lief gij zijt dit land
Van 't blonde noorden
Dat bovenal de krone spant
Mijn Vlaanderland, mijn Vlaanderland

Kent gij de streek der Vaamse tongen
Kent gij de klank van 't Vlaamse lied
't lied dat iaproen en klauwzerts zongen
Telkens ze Roeland strijdwaarts riep
Vlaanderen lief gij zijt dit land
Der Vlaamse tongen
Dat bovenal de krone spant
Mijn Vlaanderland, mijn Vlaanderland

Kent gij de streek waar 'k ben geboren
Waar dat ik kind en kersten werd?
Kent gij de klok en d' hoge toren
Mij alle twee zo dier aan 't hert.
Vlaanderen lief gij zijt dit land
Waar 't k ben geboren
Dat bovenal de krone spant
Mijn Vlaanderland, mijn Vlaanderland

't Leven

't leven, 't leven... wat is 't leven
van een kranken mens op aard?
't Is een rimpel die gedreven
Door den wind op 't water vaart.

't Is een vlamme die al kronklen
Uit den heerd omhoge schiet
Die men eenen stond ziet vonklen,
Eenen stond ... en langer niet.